УДК 378.113.1.2

DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2021.13.03>

Микола Жиленко, канд. пед. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-3699-5471

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

На основі аналізу внутрішніх зв'язків, які є обов'язковими в процесі створення стандартів і освітніх програм доводиться, що існуюча система у поєднанні з вимогами до якості вищої освіти повною мірою забезпечують ґрунт для формування загальних компетентностей у випускників освітніх програм другого (магістерського) рівня вищої освіти для управлінської діяльності в закладах вищої освіти.

Ключові слова: національна рамка кваліфікацій, дескриптори, рівні, загальні, фахові компетентності, результати навчання, стандарти вищої освіти.

Постановка проблеми. Важливою передумовою розвитку сучасного суспільства є людський фактор, який включає в себе: рівень кваліфікації, соціальну активність, виробничу ініціативу, рівень професійної і загальної підготовки, громадянську відповідальність, стан здоров'я, фізичну підготовку людей. Саме він створює передумови для професійного зростання та конкурентоспроможності як окремого працівника, так і будь-якої організації загалом, а також забезпечує персональну і корпоративну безпеку. Управління в системі вищої освіти зазвичай здійснюють менеджери із представників науково-педагогічного персоналу. Вони мають відповідати вимогам, встановленим частиною першою статті 42 Закону України "Про вищу освіту": вільно володіти державною мовою, мати вчене звання та науковий ступінь і стаж роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менш як 10 років. Кандидат на посаду керівника закладу державної чи комунальної форми власності має бути громадянином України. Законом "Про вищу освіту" не передбачено вимог щодо наявності спеціальних знань з освітнього менеджменту, хоча в цьому ж законі у розділі 7 статті 34 визначаються повноваження керівника закладу вищої освіти (пункт 3): організовує діяльність закладу, вирішує питання фінансово-господарської діяльності, затверджує його структуру і штатний розпис, видає накази і розпорядження, дає обов'язкові для виконання всіма учасниками освітнього процесу і структурними підрозділами доручення тощо; здійснює інші передбачені статутом повноваження. Статтею 35 визначається, що повноваження керівника факультету (навчально-наукового інституту) визначаються положенням про факультет (навчально-науковий інститут), яке затверджується вченою радою закладу вищої освіти [Закон України "Про вищу освіту", 2014]. Так, положенням про факультет (інститут) Київського національного університету імені Тараса Шевченка передбачено, що в межах здійснення керівництва факультетом (інститутом) декан має виконувати 18 пунктів (головує на засіданнях вченої ради, видає розпорядження, координує роботу факультету, розподіляє та контролює використання коштів, контролює ведення документації, здійснює кадрову політику тощо); несе персональну відповідальність – передбачено 6 пунктів (дотримання бюджетного законодавства, використання матеріально-технічної бази, безпечні умови праці, пожежна безпека, академічна свобода тощо); забезпечує – 14 пунктів (організацію освіти, виховання, навчання, прийому, випуску, контролю усіх видів діяльності тощо); затверджує – 8 пунктів (плани, графіки, навантаження, розклад тощо); візує – 7 пунктів (навчальні плани, договори, документи для виїзду, угоди про співробітництво, накази про переведення, відрахування та поновлення тощо); підписує студентські квитки, залікові книжки, довідки. Керівник кафедри забезпечує організацію освітнього процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, здійснює

контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, навчально-методичною та науковою діяльністю викладачів [Положення про факультет (інститут) Київського національного університету імені Тараса Шевченка].

Враховуючи зміст цих обов'язків, повноважень і видів діяльності, варто замислитися над питанням: де і як, в яких формах, з яких питань управлінець ЗВО може отримати знання, уміння, комунікативні компетентності, відповідальність і автономію для їх виконання? Сьогодні існує безліч можливостей для такого навчання засобами неформальної, інформальної освіти. Але основа для цього, на наш погляд, має бути закладена в процесі освітньої підготовки у ЗВО. Спроба з'ясувати якою мірою вимоги до створення стандартів і вже існуючі стандарти забезпечують ґрунт для такої підготовки і є **метою цього дослідження**.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить про постійне зростання інтересу до проблеми формування управлінських компетентностей у студентів ЗВО в процесі розв'язування професійних задач. В останні роки виконано ряд досліджень, в яких розглядаються окремі сторони професійної підготовки: процес формування економічної культури студентів у професійній підготовці (Тандир Л.В.), процес формування управлінських умінь майбутніх учителів у позанавчальній діяльності (Сердюк Н.Ю.), розвиток професійних умінь і здібностей (Клочко А.М.); процес формування управлінських умінь і навичок (Сікорська Л.О.), підготовка студентів до педагогічного самоменеджменту в професійній діяльності (Мусієнко-Репська В.І.). Теоретичні засади формування управлінських умінь у студентів ЗВО у процесі розв'язування професійних задач (І.В. Новіцька, А.А. Грушева, І.А. Вербовський). Разом із тим, питання аналізу нормативної бази, дослідження сучасних підходів до формування управлінських компетентностей через зміст стандартів вищої освіти, освітніх програм, створених на основі стандартів і за їх відсутності, не знайшли свого відображення.

Дана робота є продовженням комплексного дослідження підходів до наукової організації освітньої діяльності в ЗВО, яке проводиться кафедрою педагогіки КНУ імені Тараса Шевченка в рамках НДР 19КП016-03, тема: "Розвиток педагогічної освіти в класичних університетах", № держреєстрації: 0119U000607, яка відноситься до Комплексної наукової програми "Модернізація суспільного розвитку України в умовах світових процесів глобалізації". На сьогодні вже проведено комплексну оцінку ефективності управлінської діяльності керівника закладу вищої освіти, досліджено використання принципів нейролінгвістичного програмування під час підготовки менеджерів для освітньої сфери, організації особистої діяльності керівника, як умови ефективного управління закладом освіти, досліджено предметну область підготовки управлінців для системи вищої освіти, умови ефектив-

ного делегування повноважень менеджером закладу вищої освіти, професійну підготовку фахівців освітньої сфери в класичних університетах [Жиленко М., 2020].

Виклад основних положень. Враховуючи вимоги до призначення на управлінську посаду (статті 34, 35 закону України "Про вищу освіту") у закладі вищої освіти, ми у своєму дослідженні будемо орієнтуватись на підготовку фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Під час розробки освітніх програм підготовки магістрів гарант програми та члени робочої групи мають керуватись вимогами стандарту вищої освіти, а за його відсутності описом відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК).

Використовуючи дедуктивний підхід, розглянемо спочатку загальні вимоги, що містяться в додатку до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519) "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій". Порівняно з попередніми редакціями в загальній частині ми не знаходимо терміна "Інтегральна компетентність", що означав узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який мав виражати основні компетентнісні характеристики рівня щодо результатів навчання та/або професійної діяльності. Замість нього з'явився термін "Рівень" – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю результатів навчання, які є характерними для кваліфікацій відповідного рівня. Згідно з цим документом кваліфікація "магістр" відповідає 7 рівню Національної рамки кваліфікацій та другому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Цей рівень передбачає: *знання* (осмислену та засвоєну суб'єктом інформацію, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності) – для магістра це "Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань". *Уміння/навички* (здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання проблем). 7 рівень передбачає: "Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. *Комунікація* (взаємодія осіб із метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності). Описом НРК передбачено: "Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються". *Відповідальність і автономія* (здатність особи застосовувати знання та навички самостійно та відповідально). Кваліфікацією магістра передбачено: "Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії" [Про затвердження Національної рамки кваліфікацій].

Таким чином, на 7 рівні НРК України передбачено: знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем із метою розвитку нових знань та процедур; здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких контекстах з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; зрозуміле і

недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців; управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.

Аналізуючи методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584, в розділі IV Перелік обов'язкових компетентностей випускника знаходимо підтвердження, що зміст загальних компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК. Найбільш актуальні для спеціальності загальні компетентності для кожного рівня вищої освіти обираються з переліку Проекту ЄС TUNING, серед яких знаходимо:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- здатність до міжособистісної взаємодії;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність розробляти проекти та управляти ними;
- здатність здійснювати безпечну діяльність;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Якщо описати вищеперераховані компетентності як цього вимагає розділ VI цього документу "Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання" з урахуванням вимоги, що вони мають корелюватися з переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, можна зробити висновок, що у будь-якому стандарті 2 рівня вищої освіти, будь-якої галузі знань і спеціальності мають бути присутні і компетентності і програмні результати навчання, необхідні для організаційної і управлінської діяльності випускника [Наказ Міністерства освіти і науки, 2017].

А чи це так, перевіримо на прикладі деяких вже затверджених стандартів другого (магістерського) рівня вищої освіти різних галузей знань. Для прикладу візьмемо стандарт галузі знань 10 Природничі науки, спеціальність 102 Хімія (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 04.03.2020 р. № 381). Серед загальних компетентностей знаходимо:

- 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- 12. Здатність працювати автономно.

У нормативному змісті підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованому у термінах результатів навчання – фактично це програмні результати навчання, які мають бути відображені в освітній програмі, знаходимо:

P10. Планувати, організовувати та здійснювати експериментальні дослідження з хімії з використанням сучасного обладнання, грамотно обробляти їх результати та робити обґрунтовані висновки;

P11. Складати технічне завдання до проекту, розподіляти час, організовувати свою роботу і роботу колективу, складати звіт;

P12. Оцінювати ризики у професійній діяльності та здійснювати запобіжні дії [Стандарт вищої освіти, 2020].

Ще один приклад – стандарт галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 04.03.2020 р. № 382). Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

ЗК5. Здатність працювати в команді;

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами;

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень;

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері;

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем;

2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;

4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень;

6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді [Стандарт вищої освіти, 2020].

У стандарті вищої освіти України 2 (магістерського) рівня галузі знань 03 "Гуманітарні науки" спеціальності 035 "Філологія" (Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 871) передбачено формування загальних компетентностей:

4) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

5) Здатність працювати в команді та автономно. Спеціальні:

8) Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;

5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня;

6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації [8].

Нами у відкритих джерелах станом на лютий 2021 року знайдено 75 вже затверджених і введених в дію стандартів вищої освіти 2 (магістерського) рівня [Сторінка Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки].

Перегляд стандартів різних галузей знань і наведені вище приклади дають підстави стверджувати, що зміст професійних стандартів другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачає обов'язкове формування у здобувачів загальних, фахових (спеціальних) компетентностей і результатів навчання, необхідних для управлінської діяльності.

У даному дослідженні ми не проводили аналіз освітніх програм 2 (магістерського) рівня, створених на основі як стандартів, так і вимог НРК України, але можемо стверджувати, що і компетентності і програмні результати навчання, необхідні для організаційної і управлінської діяльності, обов'язково мають бути враховані у їх змісті. Такі підстави нам дає розуміння процедури акредитації освітніх програм і критеріїв, які затверджені Наказом МОНУ від 11.07.2019 № 977 "Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851. Згідно пункту 6 цього положення акредитація освітньої програми – це оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми. Перший критерій (4 підкритерій) передбачає, що програма може бути акредитована, якщо вона дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня [Наказ МОНУ, 2019].

Висновки.

1. Управління в системі вищої освіти зазвичай здійснюють менеджери із представників науково-педагогічного персоналу, які не мають спеціальної фахової підготовки для реалізації прав і виконання обов'язків, що визначаються законодавчими і нормативними документами. Ефективність управлінської праці керівника у закладі вищої освіти великою мірою залежить від особистісних характеристик керівника, але обов'язковим компонентом її продуктивності виступають компетентності, які не можуть бути сформовані без спеціальних знань.

2. Державні стандарти вищої освіти нового покоління, вимоги до їх створення, опис загальних і предметних компетентностей, програмних результатів навчання, що визначаються їх змістом, Національна рамка кваліфікацій України, опис рамкових рівнів вищої освіти забезпечують підвалини для підготовки до управлінської діяльності випускникам освітніх програм другого (магістерського) рівня.

3. Найбільш актуальними для управління у ЗВО є загальні компетентності для другого рівня вищої освіти, що обираються з переліку Проекту ЄС TUNING. Це здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, планувати та управляти часом, використовувати інформаційні та комунікаційні технології, бути критичним і самокритичним,

здатність до адаптації та дії в новій ситуації, генерувати нові ідеї (креативність), виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення, працювати в команді, здатність до міжособистісної взаємодії, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, розробляти проекти та управляти ними, здійснювати безпечну діяльність, виявляти ініціативу та підприємливість, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, діяти соціально відповідально та свідомо, мати визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

4. Зміст стандартів різних галузей знань показує, що на другому (магістерському) рівні вищої освіти обов'язково передбачено формування у здобувачів загальних, фахових (спеціальних) компетентностей і результатів навчання, необхідних для управлінської діяльності. Обов'язковість їх включення в освітні програми зумовлюється вимогами наказу МОНУ від 11.07.2019 № 977 "Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", яким передбачено обов'язкове досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти, а за його відсутності вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Список використаних джерел

- M. Zhylenko Professional training of educational sphere specialists in classical universities / M. Zhylenko // Visnyk Taras Shevchenko National university of Kyiv. – Pedagogi. – 2020. – № 1 (11). – P. 56-59.
- Жиленко М.В. Умови ефективного делегування повноважень менеджером закладу вищої освіти / М.В. Жиленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Педагогіка. – 2020. – № 2 (12). – С. 16-20.
- Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 року № 1556-18 // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014. – 2014. – № 37-38. – С. 2716, стаття 2004 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3rNSMk1>.
- Наказ МОНУ від 11.07.2019 № 977 "Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2019 р. за № 880/33851 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bit.ly/2YQ39qX>.
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3tuaVos>.
- Положення про факультет (інститут) Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс] // КНУ імені Тараса Шевченка: [сайт]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3aYOl9V>.
- Про затвердження Національної рамки кваліфікацій // Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 341 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3rm4ZvX>.

Mykola Zhilenko, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Стандарт вищої освіти галузі знань 03 "Гуманітарні науки" спеціальності 035 "Філологія" (Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 871) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3phgDXs>.

Стандарт вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 04.03.2020 р. № 382). // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/2MS3vLD>.

Стандарт вищої освіти галузі знань 10 Природничі науки, спеціальність 102 Хімія (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 04.03.2020 р. № 381) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3JJuGnC>.

Сторінка Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bit.ly/3ph2TfB>.

References

- M. Zhylenko Professional training of educational sphere specialists in classical universities / M. Zhylenko // Visnyk Taras Shevchenko National university of Kyiv. – Pedagogi. – 2020. – № 1 (11). – P. 56-59.
- Zhylenko M.V. Umovy efektyvnoho delehuвання povnovazhen menedzherom zakladu vyshchoi osvity / M.V. Zhylenko // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. – Pedagogika. – 2020. – № 2 (12). – S. 16-20.
- Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" vid 01.07.2014 roku № 1556-18 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 19.09.2014. – 2014. – № 37-38. – S. 2716, stattia 2004 [iz zminamy ta dopovnenniamy] [Elektronnyi resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy: [sait]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3rNSMk1>.
- Nakaz MONU vid 11.07.2019 № 977 "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro akredytatsiiu osvityvnykh prohram, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity", shcho zareiestrovanyi v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 08 serpnia 2019 r. za № 880/33851 // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://bit.ly/2YQ39qX>.
- Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 01.06.2017 r. № 600 (u redaktsii nakazu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 30.04.2020 r. № 584 // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3tuaVos>.
- Polozhennia pro fakultet (instytut) Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [Elektronnyi resurs] // KNU imeni Tarasa Shevchenka: [sait]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3aYOl9V>.
- Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii // Postanova KМУ vid 23 lystopada 2011 r. № 341 [Elektronnyi resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy: [sait]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3rm4ZvX>.
- Standart vyshchoi osvity haluzi znan 03 "Humanitarni nauky" spetsialnosti 035 "Filolohiia" (Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 20.06.2019 r. № 871) // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3phgDXs>.
- Standart vyshchoi osvity haluzi znan 05 Sotsialni ta povedinkovi nauky, spetsialnist 051 Ekonomika (zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 04.03.2020 r. № 382). // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/2MS3vLD>.
- Standart vyshchoi osvity haluzi znan 10 Pryrodnychi nauky, spetsialnist 102 Khimii (zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 04.03.2020 r. № 381) // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bit.ly/3JJuGnC>.
- Storinka Naukovo-metodychnoi rady Ministerstva osvity i nauky Ukrainy // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://bit.ly/3ph2TfB>.

Надійшла до редколегії 23.04.21

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF MANAGERIAL COMPETENCIES OF APPLICANTS FOR HIGHER EDUCATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Management in the higher education system is usually carried out by managers from representatives of scientific and pedagogical personnel who do not have special professional training to realize the rights and fulfill obligations determined by legislative and regulatory documents. The management effectiveness of a manager in a higher education institution depends largely on the personal characteristics of a leader, but competencies that cannot be formed without special knowledge are a mandatory component of his productivity. The article examined the extent to which the requirements for creating standards and already existing standards provide the basis for the formation of readiness of graduates of educational programs of the second (master's) level of higher education for managerial activities in higher education institutions. Based on the analysis of the legislative and regulatory framework, it has been found to what extent the State standards of higher education of the new generation, the requirements for their creation, the description of general and subject competencies, the program results of training determined by their content, the National Framework of Qualifications of Ukraine, the description of the framework levels of higher education provide the foundations for preparing for managerial activities graduates of educational programs of the second (master's) level. It was established that at the seventh level of the NQF, the formation of specialized conceptual knowledge is provided, including modern scientific achievements in the field of professional activity or the field of knowledge and is the basis for original thinking, critical understanding of problems in the industry and on the verge of knowledge industries; Problem solving skills/skills required for... innovation to develop new knowledge and procedures, the ability to integrate knowledge and address complex challenges in broad or multidisciplinary contexts, problems in new or unfamiliar environments with incomplete or limited information, taking into account aspects of social and ethical responsibility; communication (interaction of persons for the purpose of transmitting information, coordination of actions, joint activities), as an understandable and unambiguous communication of their own knowledge, conclusions and arguments to specialists and non-specialists; responsibility and autonomy, such as the management of work or training processes, which are complex, unpredictable and require new strategic approaches, assessing the results of teams and teams. On the basis of the analysis of internal relations, which are mandatory in the process of creating standards and educational programs, it is necessary that the existing system, combined with the requirements for the quality of higher education, fully provide the basis for the formation of general competencies among graduates of educational programs of the second (master's) level of higher education for managerial activities in higher education institutions.

Keywords: national framework of qualifications, descriptors, levels, general, professional competencies, educational results, standards of higher education.